

בבא בתרא נג

עניין: מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב

עטרה לראש צדיק

ליקוטי ש"ס

וי"ל עוד על דרך שאיתא בספר חילוק שלוחה. מהרצ הק' מראששין ז"ל שצמי חרפו היה צדקן על חסונות. וכשהיה מצרך לחסן וכלה שזוגס יעלה יפה. היה כוונתו צוה שיאריכו ימים עד ציאת משיחנו צ"ל. היינו שידוע שעכשיו הוא היחוד הו"ה חלני. ובגמר התיקון שיהיה צ"ל. שאז יהי"ה ה' אחד ושמו אחד. היינו שאותיות ו' ה' משם הו"ה צ"ה יתעלו כמו האותיות ו' ה' ולא יכתב השם ו' ה' ה' ה' אז ממילא יהיה היחוד יה יה. חלני שמספרם ל"ה. כמנין יפ"ה. וזה היה כוונתו בצרכו שזיווגס יעלה יפה ע"כ. ועד"ז יש לרמז ג"כ בדבריהם ז"ל. מאן דיכיצ מתנה. כשהש"ת נותן לאדם מתנה היינו צנים. צעין יפה יהיב. היינו שיאריכו ימים עד ציאת המשיח צ"ל. שאז יומתקו הגבורות בהחסדים כנ"ל. מחמת שעיקר אחיזת הרע היא רק באותיות ו' ה'. ולא באותיות ו' ה' יתעלו במקום אותיות ו' ה'. אזי יומתקו הגבורות ולא יהיה עוד שום דין רק ה' הווי"ת חסדים. וזה רמזו צע"ן יפ"ה. עין רומז על ה' הווי"ת חסדים שגימ' כמספר עין כנ"ל. יפ"ה רומז על היחוד ו' ה' ה' ה' חלני. שגימ' כמספר יפה כנ"ל. שיהיה בזמן ציאת המשיח צ"ל:

בני יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר י', כב

בעין יפה ובנפש שמחה, (וז"ש במדרש [דב"ר פ"ח ו'] כשניתנה התורה לישראל גם יושרה וצדקתה ניתנה עמה ולא נשתייר ממנה כלום בשמים כדכתיב לא בשמים היא, והכל מטעם שנתנה דרך מתנה בעין יפה), וז"ש הכתוב כי לקח טוב, דבאמת התורה באה להם דרך לקיחה ומכירה, והנה נתתי (אותה) לכם תורתי דרך מתנה הוא בכדי שתהיה בעין יפה ובנפש שמחה.

ובזה יונח לנו ג"כ מה דקשה הא דכתיב במשה עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות [תהלים סח יט], והרי כתיב ושונא מתנות יחיה [משלי טו כז] והתורה היא עץ חיים למחזיקים בה, ולפי הנ"ל יונח שפיר, דבאמת מכורה היא לנו, אבל הקב"ה נתנה דרך מתנה בעין יפה, ובזה אזדא לה נמי טענות המלאכים שטענו תנה הודך על השמים [שבת פח:] ובאו בטענת דינא דבר מיצרא"ה, אבל כיון שנתן הקב"ה דרך מתנה הרי במתנה לא שייך דינא דבר מיצרא.

[שם יד], ולהבין זה נ"ל על פי מה שאמרנו בגמ' ברכות [ה]. אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקב"ה אינו כן נתן להם התורה לישראל ושמח שנאמר [משלי ד ב] כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו, והנה מה שיש להתבונן במאמר הלזה, א' היכן מבואר בכתוב ששמח הש"י (ועיין שם ברש"י ז"ל), ב' הרי הוא אומר נתתי לכם לשון מתנה ובמתנה קיי"ל אליבא דכו"ע גם בבשר ודם נותן בעין יפה נותן [כ"ב סה:], אבל יתפרש הענין כך, דהוקשה לבעל המאמר דהפסוק סותר את עצמו דהתחיל כי לקח טוב וכו', והנה לקח היא לשון מכירה, ומסיים נתתי לכם לשון מתנה, על כרחך הפירוש כך דלעולם היתה התורה לנו דרך מכירה חלף עבודת אבותינו אברהם יצחק ויעקב וחלף שסבלנו בכור הברזל במצרים להוציא משם הניצוה"ק שהיו שקועים במצרים, אבל הקב"ה נתנה להם דרך מתנה כדי שתהיה

ספר ראש יהושע

עד ציאת המשיח, יש לפרש לשון הגמרא כך, מאן דיהיב מתנה, דהיינו כנ"ל הקצ"ה שהוא סתם ועיקר הנותן מתנה, אף שנתן המתנה לפני ציאת המשיח, כשעדיין שם השילוב רק הו"ה חלני ששוליים כמנין ז"ל כמספר מאן, וז"ש 'מאן' דיהיב מתנה, אף שנתן המתנה בצחי' מא"ן — ז"ל, דהיינו לפני ציאת המשיח, עכ"ז צע"ן יפ"ה נותן, דהיינו שיאריכו ימים עד ציאת המשיח בצחי' יפ"ה — ז"ל, אכיה"ר.